

Visst ökar klyftorna

Sundsvalls Tidning, m.fl. den 21 juni 2013

Det har talats mycket om inkomstklyftor i Sverige nyligen. En rapport från OECD visar att med ett visst sätt att mäta ökar klyftorna snabbast i Sverige av alla OECD-länder. Rapporten har fått stort genomslag. Vissa menar att resultatet inte stämmer eller att måttet är irrelevant, andra anser sig ha fått belägg för att alliansens politik gör att Sverige inte håller ihop.

Visst har klyftorna ökat. Exakt hur mycket, beror på mått och jämförelseperiod. Eftersom Sverige alltför ofta har mindre inkomstklyftor än de flesta andra länder blir ökningen i procent större här.

Inkomstklyftor, eller inkomstskillnader som de också benämns, kan mätas på flera sätt. Ett vanligt mått är den så kallade gini-koefficienten, som bygger på en jämförelse av alla inkomster i samhället. Jämförelsen kan göras med eller utan kapitalinkomster. Ett annat mått är den relativa fattigdomen, som bygger på en jämförelse med medianinkomsten, det vill säga inkomsten hos det hushåll som befinner sig exakt mitt i inkomstfördelningen. Ett hushåll räknas vanligen som fattigt om dess inkomst är mindre än hälften av medianinkomsten.

I Sverige, liksom i de flesta rika länder, var klyftorna som lägst runt 1980. Sedan dess har de ökat, oavsett vilken regering som suttit vid makten. De senaste åren har den relativa fattigdomen ökat, liksom ginimåttet när kapitalvinster räknas bort. Däremot har ginimåttet inklusive kapitalvinster legat nästan stilla. Förklaringen är att finanskrisen inneburit lägre kapitalavkastning, vilket främst påverkar höginkomsttagare. Under krisens kulmen minskade således klyftorna.

Minskade klyftor går alltså på kort sikt ofta hand i hand med dålig ekonomisk utveckling. Tider av tillväxt kännetecknas emellertid ofta av ökad inkomstspridning, av det enkla skälet att alla inkomster inte växer lika mycket. I Sverige har medianinkomsten nyligen ökat både på grund av löneökningar och skattesänkningar. De som saknar jobb halkar då efter jämfört med medianinkomsten.

Inkomstklyftor är alltså ett relativt begrepp, som inte säger något om hur bra människor faktiskt har det, eller vad deras inkomster räcker till. Det beskriver bara hur stora skillnaderna är mellan olika inkomsttagare.

Varför ökar klyftorna? I Sverige har ett antal medvetna politiska beslut bidragit till att klyftorna ökat. Tanken har varit att det inte är nyttigt för vare sig arbetsutbud eller arbetsmoral om den privatekonomiska skillnaden mellan att jobba och att inte göra det blir alltför liten. Men Sverige följer också en internationell trend som tycks göra att toppinkomsterna drar ifrån de övriga.

Sverige är fortfarande ett land med lägre klyftor än de flesta andra länder. Däremot är det oroväckande att stora grupper idag står utanför arbetsmarknaden och inte får del av den annars ganska goda ekonomiska utvecklingen. Det faktum att lönerna ökar olika mycket i olika delar av ekonomin är inte något större problem för Sveriges del. Det är snarare ett tecken på en livaktig och dynamisk ekonomi. Ett större problem är att många saknar en lön överhuvudtaget. Klyftan mellan

dem som har jobb, och dem som inte har det, är förmodligen den mest problematiska klyftan i dagens Sverige.

Andreas Bergh